

Ακολουθήσέ με
στο αρχαίο θέατρο
των Δελφών

Δελφοί, μύθος και ιστορία

Στους πρόποδες του Παρνασσού, μέσα σε ένα βραχώδες και επιβλητικό τοπίο, θα συναντήσετε τους Δελφούς. Εκεί βρίσκεται το ιερό του Απόλλωνα και το πιο ξακουστό μαντείο της αρχαίας Ελλάδας, το μαντείο των Δελφών. Σύμφωνα, μάλιστα, με τη μυθολογία, οι Δελφοί ήταν ο ομφαλός της γης, δηλαδή το κέντρο του κόσμου. Ο μύθος λέει ότι ο Δίας άφησε δυο αετούς να πετάξουν, τον έναν προς την Ανατολή και τον άλλο προς τη Δύση, για να βρουν το κέντρο του κόσμου κι εκείνοι συναντήθηκαν στους Δελφούς. Ο τόπος αυτός είχε κατοικηθεί από τη μυκηναϊκή εποχή (14ος-12ος αι. π.Χ.), όπως δείχνουν οι ανασκαφές. Οι Δελφοί όμως άρχισαν να αποκτούν πανελλήνια ακτινοβολία από τον 8ο αι. π.Χ., όταν επικράτησε η λατρεία του Απόλλωνα και αναπτύχθηκε το ιερό του.

Σύμφωνα με το μύθο, ο Απόλλωνας, αφού περιπλανήθηκε σε διάφορες περιοχές της κεντρικής Ελλάδας, έφτασε στον τόπο που λε-

γόταν *Πυθώ* και είχε για φύλακά του ένα φοβερό φίδι, τον Πύθωνα. Ο Απόλλωνας σκότωσε το φίδι και κατάφερε να κυριαρχήσει στην περιοχή. Για το λόγο αυτό, μάλιστα, ο θεός ονομάστηκε *Πύθιος* και η ιερεία του *Πυθία*. Έτσι πήραν το όνομά τους και τα *Πύθια*, η μεγάλη γιορτή που καθιερώθηκε προς τιμή του. Στην αρχή η λατρεία ήταν υπαίθρια. Ο πρώτος ναός του Απόλλωνα χτίστηκε προς το τέλος του 7ου αι. π.Χ. Από τότε η φήμη του ιερού συνεχώς μεγάλωνε προσελκύοντας πιστούς ακόμη και από μακρινές περιοχές. Μάλιστα, από τον 6ο αι. π.Χ. υπεύθυνη για τη λειτουργία του ήταν η *δελφική Αμφικτιονία*, μία ένωση εθνών της Στερεάς Ελλάδας και της Θεσσαλίας. Χάρη σε αυτήν, η θρησκευτική και πολιτική επιρροή των Δελφών επεκτάθηκε σε ολόκληρο τον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Επίσης, αναδιοργανώθηκαν τα Πύθια που γίνονταν πλέον κάθε τέσσερα χρόνια και είχαν πανελλήνιο χαρακτήρα.

Μουσική για τον Απόλλωνα

Λόγω της ιδιαίτερης σχέσης του Απόλλωνα με τη μουσική, τις λατρευτικές εκδηλώσεις της γιορτής των Πυθίων πλαισίωναν μουσικοί αγώνες. Περιλάμβαναν διαγωνισμό *κιθαρωδίας*, δηλαδή τραγουδιού με συνοδεία κιθάρας, και *αυλωδίας*, τραγουδιού που συνοδευόταν από αυλό. Η βασική δοκιμασία όμως ήταν ένας ύμνος αφιερωμένος στον Απόλλωνα με θέμα τον αγώνα του θεού με τον Πύθωνα, ο *πυθικός νόμος*, όπως ονομαζόταν. Αργότερα προστέθηκαν επίσης διαγωνισμοί χορωδιακής μουσικής και απαγγελίας ποιημάτων. Οι διαγωνιζόμενοι προέρχονταν από όλες τις περιοχές του ελληνικού κόσμου, τόσο από την κυρίως Ελλάδα όσο και από τις αποικίες της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Ιταλίας.

Ήδη από τον 6ο αι. π.Χ. στο πρόγραμμα των Πυθίων προστέθηκαν και αθλητικοί αγώνες, σύμφωνα με το πρότυπο των αγώνων της Ολυμπίας. Ωστόσο, οι μουσικοί αγώνες παρέμειναν πάντοτε το πιο σημαντικό κομμάτι της γιορτής. Αυτοί, εξάλλου, έκαναν τα Πύθια να ξεχωρίζουν από τα Ολύμπια και τους άλλους πανελλήνιους αγώνες.

Στους Δελφούς όμως, εκτός από τα Πύθια, γιορτάζονταν και τα *Σωτήρια* που ήταν αφιερωμένα στο Δία Σωτήρα και τον Απόλλωνα. Η γιορτή αυτή καθιερώθηκε μετά από την ιστορική νίκη που πέτυχαν οι Αιτωλοί εναντίον των Γαλατών στους Δελφούς το 279 π.Χ. Μάλιστα, από τις επιγραφές πληροφορούμαστε ότι τα Σωτήρια περιλάμβαναν όχι μόνο μουσικούς, αλλά και δραματικούς αγώνες.

Οι ερευνητές θεωρούν ότι τα μουσικά και θεατρικά δρώμενα των Πυθίων και των Σωτηρίων αρχικά γίνονταν στους ελεύθερους χώρους του ιερού ή ακόμα και στη θέση όπου διαμορφώθηκε αργότερα το κοίλο του θεάτρου. Περιστασιακά μπορεί να φιλοξενήθηκαν ακόμα και στο στάδιο των Δελφών που χτίστηκε τον 3ο αι. π.Χ. Όμως, από το 2ο αι. π.Χ., οι μουσικοί και θεατρικοί αγώνες απέκτησαν το δικό τους χώρο, ένα λίθινο θέατρο μέσα στο ιερό του Απόλλωνα (εικ 1, 2).

Εικ. 1 Το ιερό του Απόλλωνα και το θέατρο.

Εικ. 2 Πρόπλασμα του ιερού σύμφωνα με τον Pomtow.

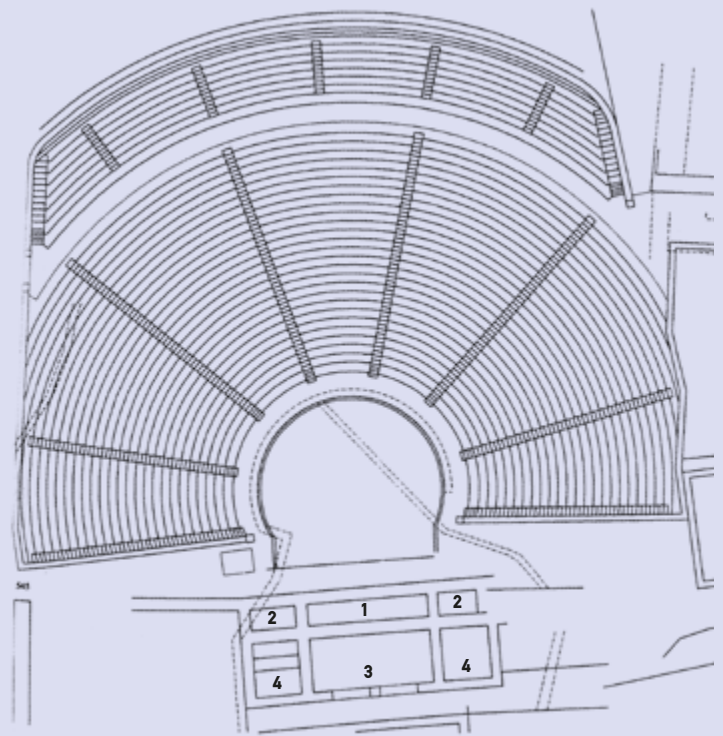
Εικ. 3 Γενική άποψη του θεάτρου.

Το αρχαίο θέατρο των Δελφών

Μπαίνοντας στο ιερό θα ακολουθήσετε την Ιερά Οδό, δηλαδή το δρόμο που οδηγούσε στο ναό του Απόλλωνα. Σ' ένα ύψωμα, πολύ κοντά στο ναό, βρίσκεται το αρχαίο θέατρο (εικ. 3). Είναι ένα από τα μεγαλύτερα κτίσματα του ιερού και, μάλιστα, βρίσκεται στην πιο ξεχωριστή θέση, αφού μοιάζει να αγναντεύει από ψηλά το μοναδικό τοπίο των Δελφών. Ανήκει στην κατηγορία των θεάτρων που αποτελούσαν μέρος ενός ιερού, όπως και το θέατρο της Επιδαύρου. Ωστόσο, δεν είναι από τα μεγαλύτερα αρχαία θέατρα της Ελλάδας λόγω των περιορισμών που επέβαλε ο χώρος στον οποίο χτίστηκε. Έτσι, υπολογίζεται ότι μπορούσε να φιλοξενήσει 4.200-4.600 θεατές.

Οι αρχαιολόγοι έχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με το πότε ακριβώς χρονολογείται η κατασκευή του. Η πιο πιθανή εκδοχή είναι ότι αρχικά διαμορφώθηκε κατάλληλα η πλαγιά του λόφου ώστε οι θεατές να παρακολουθούν τους μουσικούς αγώνες των Πυθίων καθισμένοι απευθείας πάνω στο έδαφος ή σε ξύλινα καθίσματα. Η κατασκευή του λίθινου θεάτρου πρέπει να άρχισε στα ελληνιστικά χρόνια, στο α΄ μισό του 2ο αι. π.Χ. Φαίνεται όμως ότι οι εργασίες διακόπηκαν τότε εξαιτίας ενός σεισμού. Έτσι, το θέατρο τελικά ολοκληρώθηκε με χρήματα και εργάτες που προσέφερε ο βασιλιάς της Περγάμου Ευμένης Β' το 159-158 π.Χ. Το βασικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή του ήταν ασβεστόλιθος από τον Παρνασσό. Το θέατρο απέκτησε μνημειακή διαμόρφωση, ενώ στα ρωμαϊκά χρόνια έγιναν κάποιες επιπλέον μετατροπές.

Όπως θα παρατηρήσετε, τα βασικά αρχιτεκτονικά του μέρη είναι η *ορχήστρα*, η *σκηνή* και το *κοίλο*. Από αυτά, βέβαια, σήμερα διατηρούνται καλύτερα το κοίλο και η ορχήστρα. Αν θέλετε να ανακαλύψετε περισσότερα για την κατασκευή και τα μέρη του θεάτρου, μπορείτε να ακολουθήσετε την παρακάτω διαδρομή.

Εικ. 4 Σχέδιο κάτοψης του θεάτρου.

Εικ. 5 Το κοίλο, η ορχήστρα και η δυτική πάροδος.

Στάση 1η: Το κοίλο

Με την πρώτη ματιά το κοίλο μοιάζει να είναι χτισμένο στο σύνολό του κατευθείαν πάνω στο φυσικό λόφο. Όμως οι αρχαιολόγοι έχουν ανακαλύψει ότι κάποια τμήματά του στηρίχθηκαν και σε τεχνητό λόφο που δημιουργήθηκε με τη συγκέντρωση μεγάλης ποσότητας χώματος. Η διαμόρφωση αυτή ήταν απαραίτητη αφού σε κάποια σημεία το επίπεδο του εδάφους ήταν χαμηλότερο. Εξίσου απαραίτητη ήταν και η στήριξη του κοίλου στους τοίχους που βλέπετε στα δύο άκρα του και λέγονται *αναλημματικοί* (εικ. 5).

Αξίζει επίσης να παρατηρήσει κανείς και κάτι ακόμα. Αν σταθείτε στο κέντρο της ορχήστρας και κοιτάξετε προσεκτικά το κοίλο, θα διαπιστώσετε ότι εκτείνεται κυρίως σε ύψος και όχι τόσο σε πλάτος. Αυτό δεν έγινε τυχαία. Στο χώρο όπου οικοδομήθηκε το θέ-

ατρο, υπήρχαν ήδη κτίσματα που επέβαλαν αναγκαστικά κάποιους περιορισμούς. Έτσι, το κοίλο δεν μπορούσε να επεκταθεί προς τα αριστερά σας (δυτική πλευρά) γιατί εκεί βρισκόταν ο περίβολος του ιερού, δηλαδή το τείχος που το περιέβαλλε, ενώ στα δεξιά σας (ανατολική πλευρά) υπήρχε ένα αρχαιότερο κτίσμα (εικ. 4).

Ο χώρος που προοριζόταν για τους θεατές χωρίζεται σε δύο άνισα τμήματα. Το χαμηλότερο τμήμα έχει είκοσι επτά σειρές *εδωλίων* και αποτελείται από επτά *κερκίδες* που έχουν ανάμεσά τους *κλίμακες*, δηλαδή σκάλες που οδηγούσαν τους θεατές στις θέσεις τους. Αρκετά μικρότερο είναι το ψηλότερο τμήμα του κοίλου που έχει μόνο επτά σειρές εδωλίων και αποτελείται από έξι πιο στενές κερκίδες. Ανάμεσα στα δύο τμήματα του κοίλου υπάρ-

χει ένας οριζόντιος διάδρομος, το *διάζωμα*, που στα δύο άκρα του είχε πύλες για τη διέλευση των θεατών (εικ. 4). Όπως θα παρατηρήσετε, η πρώτη σειρά εδωλίων μετά το διάζωμα είναι κάπως υπερυψωμένη, ώστε όσοι κάθονταν εκεί να έχουν καλύτερη θέα (εικ. 3). Γενικά, φαίνεται ότι οι αρχιτέκτονες του θεάτρου είχαν λάβει υπόψη τους την άνεση των θεατών. Έτσι, στην πίσω πλευρά κάθε εδωλίου υπήρχε μία κοιλότητα για να τοποθετούν τα πόδια τους οι θεατές που κάθονταν στην επόμενη σειρά.

Στο πάνω μέρος του το κοίλο κατέληγε σε έναν τοίχο που συγκρατούσε τα χώματα της πλαγιάς. Μάλιστα, ανάμεσα στον τοίχο και την τελευταία σειρά εδωλίων υπήρχε ένα αυλάκι που συγκέντρωνε και απομάκρυνε το νερό της βροχής.

Θεάματα με Θέα

Χάρη στην τοποθεσία του θεάτρου και τη μεγάλη κλίση του κοίλου, όλοι οι θεατές μπορούσαν να απολαμβάνουν τη θέα προς την κοιλάδα του Πλειστού που απλωνόταν μπροστά τους και τα βουνά της Κίρφης στο βάθος (εικ. 6). Υπήρχε όμως διαχωρισμός σχετικά με τη θέση που επέλεγε κανείς για να καθίσει. Κάποια γράμματα που βρέθηκαν χαραγμένα σε πολλά εδώλια φανερώνουν ότι οι θέσεις ήταν αριθμημένες με έναν τρόπο που συνηθιζόταν στα ρωμαϊκά χρόνια. Μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις γνωρίζουμε ακριβώς για ποιον προοριζόταν η θέση. Έτσι, σε ορισμένα εδώλια συναντάμε χαραγμένα ονόματα εύπορων Ρωμαίων πολιτών, ενώ σε άλλα τίτλους αξιωμάτων, όπως «συμβούλων» και «αμφικτυόνων». Οι θέσεις αυτές, λοιπόν, φαίνεται ότι προορίζονταν για συγκεκριμένους αξιωματούχους, όπως ήταν τα μέλη της Δελφικής Αμφικτιονίας.

Στη διάρκεια της ρωμαϊκής εποχής κατασκευάστηκε επίσης ένα θεωρείο που προοριζόταν για τα επίσημα πρόσωπα, ιερείς και αξιωματούχους. Αν και σήμερα δεν σώζεται, μπορείτε να το φανταστείτε σαν μία μικρή στεγασμένη εξέδρα. Βρισκόταν στην κεντρική κερκίδα, στο μέσο των πρώτων σειρών, απ' όπου η θέα προς τη σκηνή και την ορχήστρα ήταν ιδιαίτερα καλή.

Στάση 2η: Η σκηνή

Από τη σκηνή του θεάτρου σήμερα σώζονται μόνο τα θεμέλια (εικ. 6, 7). Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, ήταν χτισμένη σε δύο διαφορετικά επίπεδα εξαιτίας της κλίσης του εδάφους. Έτσι, οι θεατές από το κοίλο στην ουσία αντίκριζαν μόνο το μπροστινό τμήμα της. Εκεί βρισκόταν το *προσκήνιο*, δηλαδή μία στενόμακρη στοά που στηριζόταν σε κίονες (εικ. 4, αρ.1). Οι αρχαιολόγοι υποθέτουν ότι η οροφή του προσκηνίου θα αποτελούσε το χώρο για την εμφάνιση των υποκριτών. Δεξιά και αριστερά από το προσκήνιο υπήρχαν δύο μικρότερα δωμάτια που χρησιμοποιούνταν ως *παρασκήνια* (εικ. 4, αρ.2). Ήταν οι χώροι για την προετοιμασία των υποκριτών και την αποθήκευση του εξοπλισμού των παραστάσεων.

Σε χαμηλότερο επίπεδο βρισκόταν το κυρίως κτήριο της σκηνής που ήταν ένα ορθογώνιο δωμάτιο (εικ. 4, αρ.3). Δεξιά και αριστερά του είχαν κατασκευαστεί δύο συμπαγείς, σχεδόν τετράγωνες κατασκευές που στήριζαν τα χώματα της πλαγιάς (εικ. 4, αρ.4). Ο εσωτερικός αυτός διαχωρισμός δεν ήταν όμως ορατός στον εξωτερικό τοίχο της σκηνής που αντίκριζε το ναό του Απόλλωνα. Ο τοίχος αυτός, λοιπόν, ήταν ενιαίος και είχε πιθανόν δύο πύλες που οδηγούσαν έξω από το θέατρο (εικ. 2).

Στα ρωμαϊκά χρόνια έγιναν αρκετές αλλαγές στο κτήριο της σκηνής. Έτσι, το προσκήνιο αντικαταστάθηκε από μία χαμηλότερη εξέδρα, το *λογείο*. Τον 1ο αι. μ.Χ., μάλιστα, η πρόσοψη του λογείου διακοσμήθηκε με ανάγλυφες παραστάσεις που απεικόνιζαν τους άθλους του Ηρακλή. Η διακόσμηση αυτή είναι πολύ πιθανό να συνδέεται με την επίσκεψη του Ρωμαίου αυτοκράτορα Νέρωνα στους Δελφούς το 67 μ.Χ. και την συμμετοχή του στους μουσικούς αγώνες των Πυθίων. Ο Νέρωνας ταύτιζε τον εαυτό του με τον Ηρακλή και έτσι οι υπεύθυνοι του ιερού για να τον κολακεύσουν απεικόνισαν τα κατορθώματα του αγαπημένου του ήρωα στο θέατρο.

Εικ. 6 Το θέατρο από ψηλά.

Στάση 3η: Η ορχήστρα

Η ορχήστρα έχει σχήμα πετάλου και είναι στρωμένη με πλάκες ακανόνιστου σχήματος. Τη μορφή αυτή απέκτησε στα ρωμαϊκά χρόνια γιατί αρχικά το σχήμα της ήταν κυκλικό. Αν, μάλιστα, σταθείτε στο κέντρο της με το βλέμμα σας στραμμένο προς το κοίλο, στο δεξί άκρο της θα δείτε τα ίχνη ενός χαμηλού τοίχου (εικ. 7). Είναι ό,τι έχει

απομείνει από έναν τοίχο που χτίστηκε στα ρωμαϊκά χρόνια για να τη διαχωρίσει από το κοίλο.

Ένας διάδρομος γύρω από την ορχήστρα διευκόλυε την κίνηση των θεατών. Δίπλα στο διάδρομο βρίσκεται ένας υπόγειος αποχετευτικός αγωγός. Την περίοδο λειτουργίας του θεάτρου, ο αγωγός ήταν

ανοιχτός ώστε να συγκεντρώνει τα νερά της βροχής που κυλούσαν από τα εδώλια. Καλυπτόταν από πλάκες μόνο στα σημεία που συναντούσε τις κλίμακες του κοίλου, ώστε να δημιουργείται ένα πέρασμα. Ο αγωγός στη συνέχεια ακολουθούσε υπόγεια πορεία οδηγώντας τα νερά κάτω από τη σκηνή και έπειτα μακριά από το θέατρο.

Εικ. 7 Η ορχήστρα. Στο βάθος αριστερά διακρίνεται η δυτική πάροδος.

Στάση 4η: Οι πάροδοι

Δεξιά και αριστερά από την ορχήστρα θα δείτε δύο διαδρόμους, τις *παρόδους*, από τις οποίες περνούσαν οι θεατές για να προχωρήσουν προς το κοίλο (εικ. 5). Στο θέατρο των Δελφών οι τοίχοι των παρόδων σώζονται σε ολόκληρο το μήκος τους, σε αντίθεση με τα περισσότερα θέατρα. Υπάρχει, μάλιστα, ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο για τους τοίχους αυτούς. Στην επιφάνειά τους βρέθηκαν χαραγμένες πολλές επιγραφές που αναφέρονται στην απελευθέρωση δούλων. Σύμφωνα με τις επιγραφές που χαραχτηκαν μεταξύ του 2ου αι. π.Χ. και του 1ου αι. μ.Χ., κάποιοι δούλοι είχαν κερδίσει την ελευθερία

τους, αφού πρώτα «αγοράστηκαν» από τον Απόλλωνα μέσω του ιερέα του. Στα αρχαία χρόνια ήταν συνηθισμένο να τοποθετούν απελευθερωτικές επιγραφές στα ιερά γιατί πίστευαν ότι ο θεός λειτουργούσε ως εγγυητής της ελευθερίας που αποκτούσαν οι δούλοι. Συγχρόνως, οι επιγραφές αποτελούσαν ένα αντίγραφο της πράξης απελευθέρωσης, το οποίο, μάλιστα, βρισκόταν σε δημόσια θέα. Συγκεκριμένα στους Δελφούς, έχει έρθει στο φως ένας αρχαίος νόμος, σύμφωνα με τον οποίο οι απελευθερώσεις έπρεπε να χαράσσονται στο θέατρο. Ορισμένοι ερευνητές, εξάλλου, δεν αποκλείουν οι απελευθε-

ρώσεις να αναγγέλλονταν στο θέατρο κατά τη διάρκεια γιορτών ή άλλων δημόσιων συγκεντρώσεων. Σήμερα οι επιγραφές στις παρόδους του θεάτρου διακρίνονται πολύ δύσκολα λόγω της φθοράς που έχουν υποστεί οι πέτρες των τοίχων.

Στη δυτική πάροδο, σ' εκείνη δηλαδή που βρίσκεται αριστερά σας όπως κοιτάζετε το κοίλο, μπορείτε να δείτε μία μεγάλη βάση αγάλματος (εικ. 5). Εκεί κάποτε στεκόταν το άγαλμα του Διόνυσου, θεού του θεάτρου, που επίσης λατρευόταν στους Δελφούς. Γνωρίζουμε αυτή την πληροφορία από τον περιηγητή του 2ου αι. μ.Χ. Παυσανία.

Εικ. 8 Φωτογραφίες από τις παραστάσεις «Ίκέτιδες» και «Προμηθέας Δεσμώτης» στις Δελφικές Γιορτές του 1930.

Από την εγκατάλειψη στην αναβίωση

Το θέατρο πρέπει να εγκαταλείφθηκε στο τέλος της ρωμαϊκής εποχής, αλλά διατηρήθηκε σε καλή κατάσταση μέχρι και τον 15ο αι. μ.Χ., σύμφωνα με τις περιγραφές Ευρωπαίων περιηγητών που το επισκέφθηκαν. Όμως μέσα στους επόμενους αιώνες σταδιακά θάφτηκε κάτω από σωρούς χώματος και ερειπώθηκε. Μάλιστα, στο σημείο όπου βρισκόταν το θέατρο και το ιερό του Απόλλωνα χτίστηκε ένα ολόκληρο χωριό, το Καστρί.

Το θέατρο αποκαλύφθηκε ξανά με τις ανασκαφές Γάλλων αρχαιολόγων που έγιναν μεταξύ 1892-1903. Λίγα χρόνια αργότερα ο χώρος απέκτησε και πάλι ζωή. Ήταν, άλλωστε, το πρώτο αρχαίο θέατρο της Ελλάδας στο οποίο παρουσιάστηκε ξανά ύστερα από αιώνες έργο αρχαίας τραγωδίας. Ήταν η πα-

ράσταση του *Προμηθέα Δεσμώτη* του Αισχύλου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Πρώτων Δελφικών Γιορτών το 1927.

Οι Δελφικές Γιορτές ήταν μια πρωτοβουλία του ποιητή Άγγελου Σικελιανού και της συζύγου του, Εύας Πάλμερ, που είχαν στόχο όχι μόνο την αναβίωση του αρχαίου θεάτρου, αλλά κάτι πολύ μεγαλύτερο. Το όνειρο των διοργανωτών ήταν να ξαναγίνουν οι Δελφοί «κέντρο του κόσμου» και να λειτουργήσουν σαν ένα σύμβολο παγκόσμιας συμφιλίωσης. Ωστόσο, οι Δελφικές Γιορτές έγιναν τελικά μόνο δύο φορές, το 1927 και το 1930 (εικ. 8).

Από τότε μέχρι σήμερα το θέατρο έχει φιλοξενήσει λίγες φορές θεατρικές παραστάσεις και μουσικές εκδηλώσεις, από τις

ποίες η πιο πρόσφατη έγινε το καλοκαίρι του 2012. Πάντως στο πλαίσιο των Διεθνών Συναντήσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος, παραστάσεις φιλοξενούνταν αρχικά στο αρχαίο στάδιο των Δελφών και αργότερα στο υπαίθριο θέατρο «Φρύνιχος».

Η χρήση του θεάτρου είναι περιορισμένη και για λόγους προστασίας. Δυστυχώς, στη διάρκεια του 20ού αιώνα προκλήθηκαν αρκετές φθορές από την αποκόλληση βράχων μετά από σεισμούς. Έτσι, οι αναστηλωτικές εργασίες στο θέατρο συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Η παγκόσμια σημασία του έχει όμως αναγνωριστεί από την UNESCO και έτσι το θέατρο, όπως και ολόκληρος ο αρχαιολογικός χώρος των Δελφών, ανήκει στα Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Και κάτι ακόμα...

Στο δρόμο για το θέατρο θα δείτε τα ίχνη από το ναό του Απόλλωνα που χτίστηκε τον 4ο αι. π.Χ. στην θέση του πρώτου ναού (εικ. 1). Στο εσωτερικό του βρισκόταν το άδυτο, απ' όπου η Πυθία έδινε τους χρησμούς. Το μαντείο των Δελφών γνώρισε μεγάλη ακμή από τον 6ο μέχρι τον 4ο αι. π.Χ. και η φήμη του έφτασε στα πέρατα του κόσμου. Τη συμβουλή του Απόλλωνα για τις υποθέσεις τους δεν ζητούσαν μόνο απλοί άνθρωποι, αλλά και ηγεμόνες και αρχηγοί πόλεων. Για να ευχαριστήσουν, λοιπόν, το θεό, οι

πόλεις αφιέρωναν κτίσματα και έργα τέχνης που σταδιακά γέμισαν το χώρο του ιερού. Έτσι, μπροστά από την είσοδο του ναού, στα ανατολικά του δηλαδή, θα δείτε το βωμό του Απόλλωνα που τον αφιέρωσαν οι κάτοικοι της Χίου. Περιπατώντας στην Ιερά Οδό, θα συναντήσετε επίσης το θησαυρό των Αθηναίων, ένα μικρό κτήριο που μοιάζει με ναό. Στο εσωτερικό του οι Αθηναίοι τοποθετούσαν τα έργα τέχνης που αφιέρωναν στο ιερό. Φυσικά, κατά μήκος της Ιεράς Οδού, υπήρχαν οι θησαυροί

και άλλων ελληνικών πόλεων που όμως μέχρι σήμερα δεν έχουν αναστηλωθεί. Αρκετά ψηλότερα από το θέατρο βρίσκεται το αρχαίο στάδιο των Δελφών που χτίστηκε τον 3ο αι. π.Χ. Φιλοξενούσε τους αθλητικούς αγώνες των Πυθίων και θεωρείται ένα από τα καλύτερα διατηρημένα αρχαία στάδια. Τέλος, μην παραλείψετε να επισκεφτείτε την Κασταλία κρήνη, την ιερή πηγή στην οποία πλένονταν όχι μόνο όσοι έρχονταν στο ιερό για να πάρουν χρησμό, αλλά ακόμα και η ίδια η Πυθία.

Βιβλιογραφία

- Βαλαβάνης, Π. (2004), *Ιερά και Αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα. Ολυμπία, Δελφοί, Ισθμία, Νεμέα, Αθήνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Καπόν.
- Bommelaer, J.-F. (2008), «Δελφοί», στο: Βλαχόπουλος, Α. Γ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαιολογία. Εύβοια και Στερεά Ελλάδα* (σελ.358-375), Αθήνα: Μέλισσα.
- Bommelaer, J.-F. (1991), *Guide de Delphes - Le Site*, Paris: Boccard.
- Κολώνια, Ρ. (2013), «Η κατασκευή του θεάτρου», στο: Κολώνια, Ρ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαία θέατρα της Στερεάς Ελλάδας* (σελ. 131-146), Αθήνα: Διάζωμα - Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- Κολώνια, Ρ. (2013), «Μουσικά και θεατρικά δρώμενα στους Δελφούς», στο: Κολώνια, Ρ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαία θέατρα της Στερεάς Ελλάδας* (σελ. 113-130), Αθήνα: Διάζωμα - Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- Κολώνια, Ρ. (2006), *Το Αρχαιολογικό Μουσείο Δελφών*, Αθήνα: Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση.
- Παπακαζή, Ν. (1995), *Παυσανίου Ελλάδος Περιήγησις, Βοιωτικά-Φωκικά*, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.
- Πεντάζος, Ε. (1992), «Οι Δελφοί και ο Σικελιανός», *Αρχαιολογία και Τέχνες*, 44, σελ. 72-75.
- Σκορδά Δ. (2008), «'Ιερά χώρα. Η περιοχή των Δελφών». Στο: Βλαχόπουλος, Α. Γ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαιολογία: Εύβοια και Στερεά Ελλάδα* (σελ.376-381), Αθήνα: Μέλισσα.
- Χλέπα, Ε. και Παπαντωνόπουλος, Κ. (2013), «Τεκμηρίωση και αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου Δελφών». στο: Κολώνια, Ρ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαία θέατρα της Στερεάς Ελλάδας* (σελ. 173-198), Αθήνα: Διάζωμα - Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- Weir, R. (1999), "Nero and the Herakles Frieze at Delphi", *Bulletin de correspondance hellénique*, v.123 n.2.

Πηγές από το διαδίκτυο

Αρχαιολογικός χώρος και αρχαίο θέατρο Δελφών. Συνέντευξη της Α. Ψάλτη στο ραδιοφωνικό σταθμό ΣΚΑΪ 100,3 FM (1η Ιανουαρίου 2012). Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο: http://www.diazoma.gr/GR/Page_03-03_073_Audio.asp

Διαδικτυακός τόπος Σωματείου «Διάζωμα»: http://www.diazoma.gr/GR/Page_04-01_AT-047.asp

Άλλες πηγές

Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος

Πρόθεση εικόνων

Εικ. 1, 3, 5, 6, 7: Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος

Εικ. 2: Κολώνια, Ρ. (2013), «Μουσικά και θεατρικά δρώμενα στους Δελφούς», στο: Κολώνια, Ρ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαία θέατρα της Στερεάς Ελλάδας* (σελ. 113-130), Αθήνα: Διάζωμα - Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Εικ. 4: Κολώνια, Ρ. (2013), «Η κατασκευή του θεάτρου», στο: Κολώνια, Ρ. (επιστ. επιμ.), *Αρχαία θέατρα της Στερεάς Ελλάδας* (σελ. 131-146), Αθήνα: Διάζωμα - Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Εικ. 8: Φωτογραφικό Αρχείο Μουσείου Μπενάκη

Συντονισμός έργου: Μαρία Λαγογιάννη, Δρ Αρχαιολόγος
Σουζάνα Χούλια - Καπελώνη, Αρχαιολόγος
Σχεδιασμός περιεχομένου - γενική επιμέλεια: Έλενα Μπαζίνη, Αρχαιολόγος
Γραφιστική & καλλιτεχνική επιμέλεια: Σπύλιος Πίστας, Γραφίστας
Κείμενα: Εβίτα Τσιώλη, Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος
Ηλεκτρονική επεξεργασία: Ειρήνη Σταυριανού, Γραφίστας
Παιδαγωγική επιμέλεια: Χρύσα Αθιανού, Εκπαιδευτικός
Διορθώσεις κειμένων: Βιολέττα Ζεύκη, Αρχαιολόγος - Μεταφράστρια

ISBN: 978-960-386-225-3

©2015 Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων

Απαγορεύεται η οποιαδήποτε μερική ή ολική ανατύπωση χωρίς την άδεια του εκδότη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το έργο «Σχεδιασμός και παραγωγή παιδαγωγικών εργαλείων για την ανάδειξη της σημασίας του θεάτρου στην αρχαιότητα και σήμερα» (κωδικός MIS 339817) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση" και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.